

2. De verkondiging van de apostelen

Eén God en één Heer

In alle eeuwen van Adam af tot Christus' komst, zijn de gelovigen ervan overtuigd geweest dat er één God is. Er is nooit sprake van geweest dat die Ene een drie-eenheid omvat. De mens werd geschapen naar Gods beeld en gelijkenis, en dat betekende dat de Schepper werd beschouwd als één Persoon, met één wil.

Vraag 1: Waar is dit geloof op gebaseerd?

Pas in de derde eeuw na Chr. besloot de kerk, met meerderheid van stemmen op een concilie, dat het om behouden te worden voor een mens noodzakelijk is te geloven in het bestaan van God de Vader, God de Zoon en God de Heilige Geest. Dit betekent dus – en niemand zal dit voor één ogenblik ontkennen – dat gelovigen als Abraham, de vriend van God zoals hij wordt genoemd; Mozes, de grote middelaar tussen God en Zijn verbondsvolk Israël; David, de man naar Gods hart; Jesaja de toegewijde profeet; Daniël, de door de HERE zeer beminde man, zoals de engel Gabriël zei; Johannes de Doper, de moedige wegbereider van de Heer Jezus; en veel, veel meer trouwe gelovigen helemaal niets wisten van de drie-enigheid van God. Dat heeft kennelijk geen consequenties voor hún behoudenis, maar intussen is dit geloof, zegt de kerk, wel essentieel geworden voor behoudenis: 'Wie dit niet getrouw en vast gelooft, kan niet behouden worden'. *

*

Op bladzijde 71 van zijn boek De vergeten Kerk schrijft Prof. dr. Auke Jelsma: 'Hoewel de Grieken een taalcultuur kenden van hoog niveau en gehecht waren aan logica, stamelden zij nu maar wat. Eén is drie; drie is één. "Eeuwig is de Vader, eeuwig is de Zoon, eeuwig is de Heilige Geest en toch zijn zij niet drie eeuwigen maar één eeuwige". Wie het snapt, mag het uitleggen. En ten aanzien van Jezus beleden zij, dat zijn twee naturen, zijn godzijn en zijn menszijn, onvermengd en onveranderd naast elkaar bleven bestaan en dat zij tegelijk ongedeeld en ongescheiden van elkaar waren. Wie het begrijpt, mag het verklaren'.

Vraag 2: Welk woordje is er toegevoegd aan de Bijbelse woorden over hoe u behouden kunt worden? En welk verschil maakt dat uit?

Maar het zijn niet alleen de gelovigen vóór de komst van Christus die helemaal niets wisten van deze als essentieel beschouwde leer. Niet alleen spreken de apostelen van Christus hier nooit over, maar men vindt geen enkele suggestie dat er aan het geloof in God in vroegere tijden iets ontbrak dat aangevuld moest worden. De apostelen zeggen bijvoorbeeld nooit: 'Broeders, we dachten in onze eenvoud dat God één is, dat de Messias, de Zoon van God, pas in de toekomst zou ontstaan door een wonderbaarlijke geboorte uit een maagd in Israël, en dat de Heilige Geest Gods kracht en tegenwoordigheid is. Broeders, nu blijkt dat we het helemaal mis hadden. God had ons toen niet geopenbaard dat de Messias eigenlijk God de Zoon is uit alle eeuwigheid, in alle opzichten, in macht en rang, gelijk aan de Vader zelf, van gelijke eeuwigheid en aan Hem gelijk. Nu blijkt ook dat de Heilige Geest evenzeer God is als de God van onze vaders, en daarom vereerd en aanbeden dient te worden als goddelijke Persoon'.

Men geeft gewoonlijk toe dat er in het Nieuwe Testament geen spoortje van zo'n bijstelling van geloof te vinden is. Niemand wiens oordeel enig gewicht in de schaal legt zal dit ontkennen. In tientallen boeken, van dikke Rooms-katholieke encyclopedieën enerzijds tot eenvoudige religieuze pockets anderzijds, wordt openlijk erkend dat niet alleen de gelovigen in Israël maar ook de apostelen en de vroege gemeente van Christus niet geloofden in een drie-enige God. Die leer is eeuwen later ontwikkeld door menselijke redeneringen en felle discussies over wat de Bijbel over God, Christus en de heilige Geest vertelt. **

**

Op bladzijde 66 van zijn boek De vergeten Kerk schrijft Prof. dr. Auke Jelsma: 'Deze geloofsbeslissingen zijn niet altijd op even fraaie wijze tot stand gekomen. Achter de formuleringen gaat een langdurige strijd schuil, die door de kieren van de bewoordingen heen nog heel goed te bespeuren is. De beslissingen vonden niet overal bijval. Er ontstonden grote en invloedrijke kerken die evenzeer als de katholieke traditie op het geloof in God en in Christus gebaseerd waren, zonder dat zij hieraan een drieëenheids- of twee-naturen leer gekoppeld hebben. Bovendien bevatten deze geloofsuitspraken onmiskenbaar termen die niet uit het bijbelse taalgebruik maar uit het Griekse denkpatroon afkomstig zijn. Heeft het eigenlijk nog wel zin ons aan deze uitspraken te houden? ... Heeft het niet iets infantiels in een drieënige God te blijven geloven, met het verstand op nul en de blik op oneindig?'

De Zoon van God is gekomen

Er is inderdaad een uiterst belangrijke verandering gekomen in het geloof van de apostelen en de gemeente, die wij nu nader gaan onderzoeken. Die verandering echter is niet de herziening of bijstelling van een vroeger geloof, als iets dat eeuwenlang onjuist of gebrekkig was, maar een ontwikkeling daarvan als gevolg van een geheel nieuwe situatie in de voortschrijding van de heilsgeschiedenis. De Zoon van God is gekomen, en hierdoor is niet alleen een nieuwe situatie ontstaan, maar een nieuwe heilstijd aangebroken. De Schepper van alle dingen, Die door het volk Israël al lang wordt aanbeden als de God van Abraham en zijn afstammelingen, wordt nu door de apostelen ook geprezen als “de God en Vader van onze Heer Jezus Christus” (Efez 1:3; 1 Pet 1:3).

De verandering van geloof die de komst, opstanding en verhoging van Christus teweeg heeft gebracht, is eerder een toevoeging aan, een enorme verrijking van, het aanbrengen van een geheel nieuwe dimensie in, het geloof van de apostelen en de eerste gelovigen in Israël. Op de keper beschouwd is deze verandering een zeer krachtig getuigenis van de waarheid van het evangelie. Stel u eens voor dat iemand tegen Paulus – of Saulus, zoals hij toen heette – op het moment dat hij meewerkte aan de terechtstelling van Stefanus had gezegd: ‘Saulus, over een jaar zul jij geloven dat er naast God in de hemel, gezeten op Gods troon, een Ander is. Je zult geloven dat ook Hij goddelijke attributen heeft, alwetend en almachtig is, zodat Hij weet wat er overal gebeurt en overal zal zijn met zijn volk op aarde. En daarom zul jij Hem aanbidden’. Wat zou Saulus hier dan op geantwoord hebben? Zou hij niet gezegd hebben: ‘Dat betekent dan dat ik binnenkort mijn verstand zal verliezen, want wat je zegt is zo ondenkbaar, zo ongerijmd, zo lasterlijk, dat het onmogelijk voor mij zou zijn zoiets te doen zolang ik bij mijn nuchter verstand blijf. Wij Joden weten dat er maar één God is en Hem moeten we aanbidden’. Maar het schijnbaar onmogelijke is werkelijkheid geworden: op de weg naar Damascus werd Saulus geconfronteerd met de opgestane Christus, die vanuit de hemel tot hem zei: “Saul, Saul, waarom vervolgt u Mij?” (Hand 9:4). Vanaf dat moment wist Saulus dat hij niet alleen de Messias van Israël had verworpen, maar ook dat deze de verheerlijkte Zoon van God was, zittend aan Gods rechterhand in de hemel, en tegelijkertijd ook aanwezig op aarde.

‘De Messias van Israël is gekomen, en is nu verhoogd tot Gods rechterhand als Heer over allen’. Dat was de nieuwe boodschap, die voor het eerst openlijk werd verkondigd op de Pinksterdag in Jeruzalem. In de aanhef van zijn redevoering citeert Petrus de woorden van de profeet Joël, en hij eindigt zijn citaat met de woorden: “En het zal zijn, dat eenieder die de naam van de Here aanroept, behouden zal worden” (Hand 2:21). Hiervan uitgaande bewijst Petrus in de rest van zijn toespraak dat dit woord ‘Here’ hier nu een gloednieuwe en diepgaande be-

tekenis heeft gekregen. Naast de bekende betekenis van het aanroepen van de God van Israël, wordt hiermee gezegd dat men behouden kan worden door de naam van de Heer Jezus Christus aan te roepen. Petrus legt het fundament hiervan door het sterke bewijs naar voren te brengen, dat de gekruisigde Jezus is opgewekt uit het graf: "Deze Jezus heeft God opgewekt, waarvan wij allen getuigen zijn" (vs. 32). 'Maar', zullen sommigen onder Petrus' gehoor hebben gedacht, en best mogelijk ook openlijk tegen hem geroepen: 'Maar waar is Hij dan? Als Hij inderdaad weer leeft waarom staat Hij dan niet voor ons hier in de tempel zoals Hij vroeger deed, zodat wij zelf Hem zouden kunnen zien en horen?'

Vraag 3: Waar is Jezus volgens u nu?

Petrus blijft het krachtige antwoord hierop niet schuldig. Hij heeft zojuist een effectief gebruik gemaakt van een psalm van David, om de opstanding van de Messias te bewijzen, en weet nu een overtuigende reden voor Jezus' afwezigheid te geven, door te verwijzen naar andere woorden van David, waarin Christus wordt uitgenodigd plaats te nemen aan Gods rechterhand in de hemel, voordat Hij plaatsneemt op de wereldtroneer in Jeruzalem: "Want David is niet opgevaren naar de hemel, maar hij zegt zelf: De Here heeft gezegd tot mijn Heer: Zet u aan mijn rechterhand, totdat Ik uw vijanden gemaakt heb tot een voetbank voor uw voeten". Waarop de geweldige slotconclusie van zijn al zo krachtige betoog volgt: "Dus moet ook het gehele huis van Israël zeker weten, dat God Hem én tot Heer én tot Christus gemaakt heeft, deze Jezus, die u gekruisigd hebt" (Hand 2:34-36). Tot Heer gemaakt.

Vraag 4: Wat zegt het werkwoord 'gemaakt' hier?

Daarom is het nu zo, dat iedereen die Hem als Heer aanroept, behouden kan worden. Een nieuw, zegenrijk tijdperk is aangebroken.

God heeft zijn Zoon verheerlijkt

Deze nieuwe boodschap, dit evangelie van behoudenis (redding) en leven door geloof in de opgestane Christus, verkondigt Petrus kort daarna opnieuw, in de tempel. Hij en Johannes hebben een verlamde man, die aan de poort van de tempel lag, genezen. En wanneer de daar aanwezige mensen deze hen allen bekende man ineens zien springen en dansen van vreugde, drommen zij om Petrus en Johannes heen. Petrus weet de gelegenheid goed te benutten: 'Kijk niet naar ons, alsof wij dit hebben gedaan. Dit is niet een daad van ons maar van Jezus van Nazareth, die, toen Hij op aarde was, zovelen heeft genezen'. "De God van Abraham en Isaak en Jakob, heeft zijn knecht Jezus verheerlijkt" (Hand 3:13). Om dit moedige getuigenis moet Petrus zich verantwoorden voor de Joodse Raad, waar hij de consequentie van Christus' verheerlijking opnieuw trekt. Vanaf de tijd van Gods verbond met Israël stond als grondprincipe vast, zoals Jezus eens tot een

Samaritaanse vrouw zei: "Het heil is uit de Joden" (Joh 4:22). Om behouden te kunnen worden moest een mens opgenomen worden in het Joodse volk, het Joodse geloof belijdend en gehoorzaam aan de Wet van Mozes. Dit alles is nu radicaal veranderd: voortaan wordt behoudenis (redding) aangeboden door geloof in Christus Jezus:

En de behoudenis [redding] is in niemand anders, want er is ook onder de hemel geen andere naam aan de mensen gegeven, waardoor wij moeten behouden [gered] worden. (Hand 4:12)

Hem heeft God door zijn rechterhand verhoogd, tot een Leidsman en Heiland om Israël bekering en vergeving van zonden te schenken. (Hand 5:31)

Van Hem getuigen alle profeten, dat een ieder, die in Hem gelooft, vergeving van zonden ontvangt door zijn naam. (Hand 10:43)

Christus' verhoging het gevolg van zijn overwinning

In de latere geschriften brengen de apostelen de verhoging en verheerlijking van Christus telkens weer onder de aandacht. In Openbaring 5 ziet Johannes in een visioen een verzegelde rol die geen mens of engel kan openen. Hij treurt daarover, totdat een engel zegt: "Ween niet; zie, de leeuw uit de stam Juda, de wortel van David, heeft overwonnen om de boekrol en haar zeven zegels te openen" (Op 5:5). Wat hij vervolgens ziet is echter geen leeuw maar een lam, "met zeven horens en zeven ogen", zinnebeelden van almacht en 'alziendheid'. Als het Lam – dat wil zeggen: Christus – de verzegelde rol van zijn Vader ontvangt, wordt Hij met een lofzang geprezen vanwege de voltooiing van zijn heilswerk op aarde: "U bent waardig de boekrol te nemen en haar zegels te openen; want [om reden dat] U bent geslacht en U hebt hen voor God gekocht met uw bloed, uit elke stam en taal en volk en natie" (vs. 9). Christus heeft 'overwonnen' door zijn volkomen gehoorzaamheid aan de Vader tot de kruisdood toe. Daarom is Hij het waard geprezen te worden.

Ditzelfde zegt Paulus wanneer hij een beroep doet op de gemeenteleden in Filippi het voorbeeld van Christus' nederigheid na te volgen.

Lees nu zijn woorden in de brief aan de Filippenzen hoofdstuk 2 de verzen 8-11.

De knie buigen is een uiting van aanbidding. Maar die vloeit niet voort uit wat Christus als 'wezen' is, maar uit zijn aanstelling als Heer door God na zijn overwinning op aarde. Dit verklarende woord 'daarom', samen met andere uitdrukkingen in deze passage – ook het woord 'Knecht', uiteraard – is ontleend aan een Knechtprofetie in Jesaja: "Daarom zal Ik Hem veel toedelen ..." (HSV). Waarom? "... omdat Hij zijn leven heeft uitgegeven in de dood" (NBG'51; Jes 53:12). De brief aan de Hebreëen citeert een soortgelijk 'daarom' uit een psalm: "Gerechtigheid hebt U liefgehad en ongerechtigheid hebt U gehaat; daarom

[om het voorafgaande] heeft U, o God, uw God met vreugdeolie gezalfd boven uw deelgenoten" (Heb 1:9; Ps. 45:7,8).

Dus niet omdat Hij God uit alle eeuwigheid is wordt Christus na zijn opstanding verhoogd. Hoe zou er in dat geval sprake kunnen zijn van welke verhoging dan ook? Hij zou in dat geval toch nooit méér kunnen zijn dan wat Hij uit alle eeuwigheid is geweest? Kan God 'promotie maken'? Stel u eens de hoofddirecteur van een grote onderneming voor, die vanachter het bureau in zijn kamer het bedrijf leidt. Op een gegeven moment doet zich in de productieafdeling een groot probleem voor dat het voortbestaan van de onderneming in gevaar kan brengen, en de directeur besluit enige tijd zelf 'op de werkvloer' aan de slag te gaan om het probleem op te lossen. Als hem dat is gelukt, en hij terugkeert naar zijn kamer, wie zou dat dan als promotie beschouwen? En als hij wordt geprezen, is dat dan omdat hij hoofddirecteur is, of omdat hij het probleem heeft opgelost en het voortbestaan van de onderneming heeft verzekerd? Christus wordt verhoogd en aanbeden, niet omdat Hij God de Zoon uit alle eeuwigheid is, en nu terugkeert naar de plaats waar Hij altijd is geweest, maar als de op aarde geboren eniggeboren Zoon van de Vader. Om zijn volledige toewijding aan de wil van zijn Vader tot de kruisdood toe wordt Hij waardig geacht plaats te nemen aan de rechterhand van de Vader, bekleed met Diens attributen. Nogmaals, niet om de goddelijkheid van zijn 'wezen' – wat dat ook mag betekenen – maar door Gods genadige aanstelling om zijn geschiktheid is Christus Heer over allen, het Hoofd van zijn gemeente, en de komende Koning-Rechter. Zoals Petrus opnieuw betuigt in het huis van Cornelius: "Deze is de Heer van alle mensen ... Hij is het, die door God is aangesteld tot rechter over levenden en doden" (Hand 10:36,42).

Vraag 5: Er is een zeer leerzame voorafschaduwing in de aanstelling van een koning in het boek Genesis. Weet u wie dat is?

De apostelen schrijven alles, de schepping van hemel en aarde, de 'wording' van Christus, het gehele raadsplan waarin Christus zo'n verheven plaats wordt toegekend, aan God toe, aan wat Paulus "het welbehagen van zijn (Gods) wil" noemt. Alles is "krachtens het voornemen van Hem (God), die in alles werkt naar de raad van zijn wil" Efez 1:11). "Voor ons is er maar één God, de Vader, uit wie alle dingen zijn en tot wie wij zijn, en één Heer, Jezus Christus, door wie alle dingen zijn, en wij door Hem" (1 Kor 8:6). Er staat geschreven: "Zo heeft ook Christus Zichzelf niet de eer toegekend hogepriester te worden, maar Hij, die tot Hem sprak: Mijn Zoon bent u; Ik heb u heden verwekt" (Heb 5:5). Het zijn juist deze woorden waarmee Christus in een profetische psalm zijn plaats op de wereldtroon verklaart: "Ik wil melding maken van het besluit van de HERE: Hij sprak tot Mij: Mijn Zoon bent U; Ik heb u heden verwekt. Vraag Mij en Ik zal volken geven tot uw erfdeel, de einden van de aarde tot uw bezit" (Ps 2:7,8). Zelfs deze

verheven heerschappij beschouwt Paulus als Christus' uitvoering van een taak die tot doel heeft alles op aarde in overeenstemming met Gods wil te brengen:

Lees in 1 Korintiërs 15:25-28 wat hij hierover zegt.

Hieruit blijkt niet alleen de mening, zoals van Calvijn, dat Christus' ondergeschiktheid aan de Vader beperkt was tot zijn "dagen in het vlees" onjuist te zijn, maar ook het geloof dat Vader en Zoon in alle opzichten gelijk zijn aan Elkaar.

Christus' verbondenheid met zijn volk

In zijn verhoging is Christus in verscheidene opzichten met zijn volgelingen verbonden. In de brief aan de Hebreëen wordt gezegd:

Want het voegde Hem [God], om wie en door wie alle dingen bestaan, dat Hij, om vele zonen tot heerlijkheid te brengen, de Leidsman van hun behoudenis [redding] door lijden heen zou volmaken. Want Hij, die heiligt [Christus], en zij, die geheiligd worden, zijn allen uit één [God]; daarom schaamt Hij Zich niet hen broeders te noemen. (Heb 2:10,11)

In deze zelfde brief noemt God Zich de God van Zijn volk: "Daarom schaamt God Zich voor hen niet hun God te heten" (Heb 11:16). Christus, daarentegen, is hun Broeder. Hij zei na zijn opstanding tegen Maria van Magdala: "Ik vaar op naar mijn Vader en uw Vader, naar mijn God en uw God" (Joh 20:17). Wie dezelfde vader hebben zijn broers en/of zussen.

Vraag 6: Wat valt u op bij de woorden "mijn God en uw God"?

Christus' opstanding wordt in het Nieuwe Testament uitgelegd als de grote doorbraak in de heilsgeschiedenis, de verwezenlijking in Christus van wat al zijn volgelingen zullen ondervinden in de eindtijd. Hierbij worden vooral drie woorden gebruikt om zijn vooraanstaande positie aan te geven: 'Eersteling', 'Eerstgeborene' en 'Begin'.

Paulus schrijft in het bekende hoofdstuk over de opstanding:

Christus is opgewekt als eersteling van hen, die ontslapen zijn ... Christus als eersteling, vervolgens die van Christus zijn bij zijn komst. (1 Kor 15:20,23)

God heeft niet alleen de Heer opgewekt, maar zal ook ons opwekken door zijn kracht. (1 Kor 6:14)

Vraag 7: Weet u wat de achtergrond is van dit begrip 'eersteling'?

In zijn Kolossenzenbrief beschrijft Paulus Christus als: "het begin, de eerstgeborene uit de doden, zodat Hij onder alles de eerste geworden is" (Kol 1:18). Christus werd als allereerste uit de doden 'geboren' en bekleed met onsterfelijkheid. Daarom is Hij ook het begin – uiteraard niet als oorzaak, maar als eerste in Gods onsterfelijke en onvergankelijke familie die wordt verzameld uit de mensheid.

Christus beschrijft zichzelf in zijn brief aan de gemeente in Laodicea als het begin: "Dit zegt de Amen, de getrouwe en waarachtige getuige, het begin van Gods schepping" (Op 3:14). Dit zegt niet dat Jezus de oorzaak van de schepping is. God alleen is de Ontwerper en Schepper, zoals de Schrift zo vaak vertelt, "om wie [volgens Wiens plan] en door wie [door het scheppende woord dat Hij sprak] alle dingen bestaan" (Heb 2:10). Adam was het begin van de natuurlijke schepping, de eerste mens geschapen naar Gods beeld en gelijkenis. Christus is als eerste van al Gods onsterfelijke kinderen het begin van wat Paulus "een nieuwe schepping" noemt: "de eerstgeborene van de gehele schepping" (Kol 1:15).

Niet alleen is Christus de eerste, maar – op grond van hun verbondenheid met Hem door geloof en dagelijkse gehoorzaamheid en gemeenschap – zullen ook zijn volgelingen die gave van eeuwig leven ontvangen die God Zijn Zoon Jezus Christus al heeft geschonken.

Antwoorden op de vragen

1. Op het door Mozes uitgesproken *sjema*: "Hoor, Israël: de HERE is onze God; de HERE is één!" (Deut 6:4). Dit is het fundament van het Joods en dus ook het christelijk geloof. 2. Er is het woordje 'dit' toegevoegd, met als gevolg dat het eenvoudige geloof dat Jezus is gekomen als Redder van zonde en dood, is vervangen door het geloof in een theoretische uitleg van het 'wezen van God'. 3. In de hemel. 4. Dat Jezus door God de Vader tot Heer over Zijn schepping aangesteld is, zoals Adam dat beloofd was als hij gehoorzaam was geweest. Het is niet zo dat Jezus Heer en God uit alle eeuwigheid is, maar Hij is, om zijn overwinning op aarde, Heer gemaakt. 5. Het gaat om Jozef. Lees Genesis 41:37-44 en denk goed na over de overeenkomst tussen Jozef en Jezus in hun relatie met de koningen die hen aanstelden. 6. Voor ons (net als voor de gelovige Israëliet) is God de Schepper van de mens. Jezus zegt dat die God dezelfde is als zijn God. Hij is dus niet die God, maar dient Hem zoals wij Hem zouden moeten dienen. Jezus is dus ondergeschikt aan zijn en onze God in de hemel (vandaar zijn woorden: "Niet mijn wil, maar de Uwe"). 7. Volgens de Wet van Mozes moesten de Israëlieten de allereerste schoof van de graanoogst naar het heiligdom brengen, om de HERE te tonen. Deze eerste schoof vertegenwoordigde de gehele oogst, die hierdoor werd geheiligd en tegelijkertijd werd beschouwd als de waarborg voor de gehele oogst. Zo is ook de opgewekte Christus zowel de Vertegenwoordiger van zijn volk als de verzekering van hun eigen opstanding.